

Juridiska avdelningen/epu

16.2.1996

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRINGAR I UTKOMSTSKYDDET FÖR ARBETSLÖSA

1

Allmänt

Lagstiftningen om utkomstskyddet för arbetslösa har ändrats från och med 1996. I detta cirkulär redogörs för:

- ändringarna i arbetsmarknadsstödet
- förlängningen av rätten till grunddagpenning till 60 års ålder
- den inkomstrelaterade dagpenningen till den som blivit arbetslös under eller efter alterneringsledighet
- permitteringsdagpenningen
- utbetalningstiden för jämkad arbetslöshetsdagpenning
- extra arbetslöshetsförsäkringsavgift vid permitteringar.

2

Ändringarna i arbetsmarknadsstödet

Lagen om arbetsmarknadsstöd trädde i kraft 1.1.1994. Arbetsmarknadsstöd betalas till en person som kommer ut på arbetsmarknaden och som inte uppfyller arbetsvillkoret i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och är i behov av ekonomiskt stöd. Den nedre åldersgränsen för stödet är 17 år. Arbetsmarknadsstöd betalas också till personer som har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden. Arbetsmarknadsstödet beviljas och betalas av Folkpensionsanstalten.

Ändringarna ingår i lagen om ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd (1705/95).

Längre väntetid

När lagen om arbetsmarknadsstöd trädde i kraft var väntetiden för stödet tre månader. Nu har väntetiden förlängts till fem månader. Ingen väntetid tillämpas på personer som har fullbordat yrkesutbildning vid en läroanstalt eller som har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden 500 dagar.

Självrisktid införs

För arbetsmarknadsstödet har samma självrisktid om fem dagar införts som sedan tidigare tillämpas enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Tidigare fanns det ingen självrisktid alls. Den som deltar i någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd har rätt till stödet också under självrisktiden.

Lägre barnförhöjning

Enligt de nya stadgandena är den barnförhöjning som räknas in i arbetsmarknadsstödet 40 procent av barnförhöjningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Tidigare var barnförhöjningen lika stor som i arbetslöshetsdagpenningen.

Juridiska avdelningen/epu

16.2.1996

De ungas rätt till arbetsmarknadsstöd

Den som har fyllt 17 år har rätt till arbetsmarknadsstöd endast

- om han har fullbordat yrkesutbildning vid en läroanstalt eller har avlagt en examen som avses i lagen om yrkesexamina eller
- för en sådan tid då han deltar i arbetskraftsutbildning, arbetspraktik, arbetsprövning eller rehabilitering ordnad av arbetsförvaltningen.

Arbetskraftsbyrån ger ett utlåtande om huruvida den unga har fullbordat yrkesutbildning eller om arbetsmarknadsstöd betalas ut för den tid då den unga deltar i någon arbetskraftspolitisk åtgärd. Utlåtandet är bindande för Folkpensionsanstaltens lokalbyrå.

Om den unga inte uppfyllde de nya villkoren för arbetsmarknadsstödet, inställdes utbetalningen av stödet från och med 1996.

En person i åldern 18–19 år har inte rätt till arbetsmarknadsstöd

- om han utan godtagbart skäl har vägrat ta emot arbete eller utbildning, arbetspraktik, arbetsprövning eller rehabilitering eller
- om han har vägra delta i, avbrutit eller låtit bli att söka sig till lämplig yrkesutbildning.

Även efter lagändringen fortsätter Folkpensionsanstalten utbetalningen av arbetsmarknadsstöd till personer i denna ålder till dess att arbetskraftsbyrån meddelar att det inte längre finns några grunder för utbetalning av stödet, t.ex. av den anledningen att den unga har låtit bli att söka sig till sådan utbildning som står till buds.

Också personer i åldern 18–19 år har rätt till arbetsmarknadsstöd för den tid då de deltar i någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd, även om stödet har förvägrats dem av ovan nämnda orsaker.

3

Maximitid för grunddagpenningen

Från och med 1994 ändrades stadgandena om grunddagpenning så att lika villkor infördes för grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning. Behovsprövningen av grunddagpenningen slopades och i stället infördes ett arbetsvillkor och en maximitid för utbetalningen. Arbetsvillkoret skulle uppfyllas efter lagens ikraftträdande.

3.1

Skyddad grunddagpenning före 1.1.1996

En person som fick grunddagpenning 1.1.1994 eller som hade uppfyllt arbetsvillkoret antingen helt eller delvis före 1.1.1994 hade rätt till grunddagpenning till högst 31.12.1995 (skyddad grunddagpenning). Enligt det då gäl-

Juridiska avdelningen/epu

16.2.1996

lande ikraftträdelsestadgandet upphörde rätten till dagpenning senast 31.12.1995, oberoende av hur gammal personen då var.

3.2

Ändring av maximitiden för den skyddade dagpenningen från 1.1.1996

En person som har fyllt 55 år innan han har lyft dagpenning för maximitiden 500 dagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan också efter 31.12.1995 få grunddagpenning till högst utgången av den kalendermånad då han fyller 60 år, förutsatt att han hade uppfyllt arbetsvillkoret i lagen om utkomstskydd för arbetslösa när han blev arbetslös. För arbetsvillkoret godkänns också arbete före 1994 (lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, 1583/95).

En företagare som har fått skyddad grunddagpenning har inte längre efter 31.12.1995 rätt till dagpenning, eftersom företagaren inte hade uppfyllt arbetsvillkoret för löntagare när han blev arbetslös.

3.3

Lagändringens inverkan på rätten till arbetslöshetspension

Rätt till grunddagpenning 1.1.1994

Om en person född före 1939 hade rätt till arbetslöshetsdagpenning 1.1.1994, bestäms rätten till arbetslöshetspension också i framtiden enligt de tidigare stadgandena om arbetslöshetspension (som var i kraft före 1.1.1994). Den som har fått grunddagpenning blir beviljad arbetslöshetspension endast på basis av intyget för 200 dagar, dvs. när han har lyft dagpenning för åtminstone 200 dagar inom 60 veckor räknat bakåt från den dag då intyget över dagpenningarna utfärdades. Enligt de tidigare stadgandena om arbetslöshetspension har en person som fått grunddagpenning inte kunnat bli beviljad arbetslöshetspension på basis av maximitiden för arbetslöshetsdagpenning.

Eftersom den lagändring som trädde i kraft i början av 1996 gör det möjligt att fortsätta utbetalningen av grunddagpenning till utgången av den månad då 60 års ålder uppnås, kan den som har uppburit skyddad grunddagpenning få arbetslöshetspension, om han uppfyller arbetsvillkoret. Det här beror på att 200 dagar med arbetslöshetsdagpenning kan infalla inom 60 veckor räknat bakåt från den dag då intyget om dagpenningar utfärdades.

Ingen rätt till grunddagpenning 1.1.1994

Om den som har fått skyddad grunddagpenning arbetade vid årsskiftet 1993-1994 och således inte då hade rätt till dagpenning, skall de nya stadgandena om arbetslöshetspension tillämpas på honom. Enligt dessa, nu gällande stadganden krävs för rätt till pension ett intyg över att personen har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden enligt 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Eftersom rätten till grunddagpenning numera kan fort-

Juridiska avdelningen/epu

16.2.1996

sätta till utgången av den månad då 60 års ålder uppnås, kan en arbetslös få ett sådant intyg.

4

Inkomstrelaterad dagpenning till alterneringsledig

Stadgandena om alterneringsledighet trädde i kraft 1.1.1996.

Om en person blir arbetslös under alterneringsledigheten eller omedelbart därefter, skall den inkomstrelaterade dagpenningens nivå fastställas på basis av inkomsterna vid den tidpunkt då alterneringsledigheten började (lag om ändring av 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, 1664/95).

5

Permitteringsdagpenning

Till en person som har blivit permitterad och som har rätt till inkomstrelaterad dagpenning betalas inkomstrelaterad dagpenning först sedan han har fått permitteringsdagpenning för sammanlagt 15 dagar. Permitteringsdagpenningen motsvarar 70 procent av den inkomstrelaterade dagpenningen och i den inräknas ingen barnförhöjning. Permitteringsdagpenningen är likvärd alltid minst lika stor som arbetstagarens fulla grunddagpenning plus eventuell barnförhöjning.

Permitteringsdagpenningen är ingen inkomstrelaterad dagpenning och räknas således inte med i maximitiden för dagpenning enligt 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Stadgandena om permitteringsdagpenning gäller året 1996 (lagen om temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, 1582/95). Permitteringsdagpenning betalades också under åren 1994 och 1995.

6

Maximitid för jämkad arbetslöshetsdagpenning

Jämkad arbetslöshetsdagpenning betalas antingen i form av 150 fulla arbetslöshetsdagpenningar eller för en tid om 18 månader, beroende på vilkendera regeln som ger den längre utbetalningstiden. Även om arbetstagaren inte har fått full dagpenning för 150 dagar kan utbetalningen av jämkad dagpenning likvärd inte fortsätta för en längre tid än 24 månader.

Jämkade dagpenningar som har betalats för 1996 räknas inte in i maximibetalningstiderna för jämkad dagpenning (lagen om temporär ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, 1582/95). De räknas inte heller in i maximitiderna under tiden 1.7.1994–31.12.1995.

Juridiska avdelningen/epu

16.2.1996

7

Extra avgift vid permittering

Arbetsgivarnas självriskandel för kostnaderna för utkomstskyddet för arbetslösa under permitteringar höjdes från och med 1994 så att arbetsgivaren måste erlägga en extra arbetslöshetsförsäkringsavgift en gång per arbetstagare som han permitterar på heltid. Giltighetstiden för lagen, som först var i kraft ett år, utsträcktes till 1995, men avgiften gällde inte småarbetsgivare. Avgiften är tio gånger grunddagpenningen, dvs. 1 180 mk för varje arbetstagare som permitteras.

I lagen om extra arbetslöshetsförsäkringsavgift som skall betalas vid permitteringar 1996 (1581/95) stadgas att arbetsgivarna också skall erlägga den extra avgiften år 1996.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivistoinen